

*Anexa nr. 31
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM

la disciplina

„Dreptul Uniunii Europene”

(candidați la funcții de judecător și de procuror)

AUTORI:

Iulian RUSU,
formator INJ

Natalia SUCEVEANU,
Șef, Centrul de armonizare a legislației,
Cancelaria de Stat

_____ **AVIZAT**
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

I. PRELIMINARII

În urma stabilirii în calitate de obiectiv al politicii externe a Republicii Moldova aderarea la Uniunea Europeană, cursul *Dreptul Uniunii Europene* se înscrie prin excelență în cadrul disciplinelor juridice destinate pregătirii fundamentale a viitorilor judecători și procurori având scopul de a forma o viziune clară asupra Dreptului Uniunii Europene, precum și asupra ordinii juridice a Uniunii Europene.

Materia propusă spre cercetare în cadrul orelor de curs ține cont de cele mai recente evoluții în materia dreptului Uniunii Europene după modificările propuse de Tratatul de la Lisabona și a instrumentelor de cooperare juridică în materie civilă și penală, aplicabile în baza legislației secundare a UE.

Disciplina are scopul de a asigura o pregătire substanțială în materia Dreptului Uniunii Europene, iar audientul va avea ocazia să asimileze noțiunile și conceptele juridice ce organizează conținutul și ulterior va fi capabil să le aplice corect situațiilor concrete, precum și să dezvolte abilități de abordare critică a materiei – aptitudini inerente profesiei de procuror sau judecător.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

- cunoașterea sistemului Dreptului Uniunii Europene;
- dezvoltarea abilităților privind evaluarea compatibilității cadrului legal național cu standardele Uniunii Europene;
- proiectarea soluțiilor la spețele în materia Dreptului Uniunii Europene.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei, audientul va fi capabil:

- să identifice și să analizeze ordinea juridică a Uniunii Europene;
- să determine modul de aplicare a dreptului Uniunii Europene în ordinea juridică internă a statelor membre;
- să demonstreze supremația și aplicarea directă a normelor de drept al Uniunii Europene;
- să analizeze hotărâri preliminare ale Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- să distingă dintre efectele actelor UE pentru statele membre ale UE și pentru state terțe;
- să determine diferențele dintre normele Dreptului UE ale celor patru libertăți în procesul lor de aplicare;
- să însușească funcțiile și rolul instituțiilor UE responsabile de domeniul justiției.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Dreptul Uniunii Europene	Iulian Rusu, Natalia Suceveanu	I	40	20	20	Evaluare continuă a activității / Examen final

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore curs/seminare
1.	Introducere – Aspectele procesului de integrare Europeană. Instituții și competențe.	2/2
2.	Izvoarele dreptului UE. Supremația dreptului UE.	2/2
3.	Coraportul dintre dreptul UE și dreptul statelor membre. Răspunderea pentru încălcarea Dreptului UE.	2/2
4.	Contestarea actelor UE și răspunderea Uniunii.	2/2
5.	Libera circulație a bunurilor	2/2
6.	Libera circulație a persoanelor	2/2
7.	Libera circulație a serviciilor	2/2
8.	Libera circulație a capitalului	2/2
9.	Integrarea Dreptului UE în ordinea juridică internă a Republicii Moldova	2/2
10.	Procesul de aderare, documentele în cadrul negocierilor de aderare și etapele de aderare la UE	2/2
	TOTAL	20/20

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Introducere – Aspectele procesului de integrare Europeană. Instituții și competențe		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Evoluția integrării europene: Tratatul de la Paris, Tratatul de la Roma, CEE în anii 1950-1980, Semnarea Actului Unic European (1987), Tratatul de Maastricht, Tratatul de la Amsterdam, Tratatul de la Nice, proiectul Tratatului Constituțional, Tratatul de la Lisabona; 2. Instituțiile UE: Comisia Europeană, Consiliul Uniunii Europene, Consiliul European, Parlamentul European, Curtea Europeană de Justiție; 3. Procesul de adoptare a actelor normative: rolul Comisiei, Consiliului și Parlamentului; 4. Limitele competenței Uniunii Europene: principiul subsidiarității și proporționalității și problema “deficitului democratic” în procesul de luare a deciziilor la nivel de Uniune. 	<p>Prelegere interactivă (cu suport vizual); Întrebări/Răspunsuri, Proiector/laptop, Acces la internet</p>	
Tema 2 Izvoarele dreptului UE. Supremația dreptului UE.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvoarele primare: Tratatul de la Roma și 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop</p>	

<p>Tratatele ulterioare, Tratatul Constituțional și eșecul lui, precum și Tratatul de la Lisabona;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Izvoarele secundare: Directive, Regulamente, Decizii. Consecințele juridice ale stabilirii sursei de competență pentru adoptarea actelor UE; 3. Actele cu caracter de recomandare 4. Principiile generale (proportionalitate, nediscriminare, transparență); 5. Drepturile omului (coraportul dintre drepturile fundamentale ale omului în cadrul UE și CEDO, Carta Europeană a Drepturilor Omului); 6. Supremația legislației UE în raport cu legea națională și consecințele acesteia. Procesul și consecințele armonizării legislației Republicii Moldova la Dreptul UE. 	<p>Prelegere interactivă (cu suport vizual); Întrebări/Răspunsuri</p>	
<p>Tema 3. Coraportul dintre dreptul UE și dreptul statelor membre. Răspunderea pentru încălcarea Dreptului UE.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Referințele preliminare și interpretarea Dreptului UE; 2. Efectul Direct al Dreptului UE. Cazul special al Directivelor; 3. Efectul Indirect al Dreptului UE; 4. Efectul Direct Incidental. 5. Acțiunile în instanțele naționale de recuperare a prejudiciilor cauzate de nerespectarea drepturilor ce reies din legislația UE. Principiul autonomiei procedurale; 6. Răspunderea statelor membre pentru încălcarea drepturilor ce reies din legislația UE. 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă (cu suport vizual); Întrebări/Răspunsuri</p>	
<p>Tema 4. Contestarea actelor UE și răspunderea Uniunii.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Contestarea actelor UE în baza articolului 263 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene: motivele pentru contestare, subiecții cu drept de contestare; 2. Acțiunile în fața Curților Europene de recuperare a prejudiciilor cauzate de instituțiile Uniunii. 	<p>Prelegere interactivă (cu suport vizual); Întrebări/Răspunsuri</p>	
<p>Tema 5. Libera circulație a bunurilor</p>		

<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Taxele vamale de import și alte taxe cu efect similar 2. Restricțiile cantitative de import și măsurile cu efect echivalent: interpretarea articolului 34 din Tratat, excepțiile liberei circulații în baza articolului 36 din Tratat; 3. Restricțiile cantitative de export: aplicarea articolului 35 din Tratat, comparație cu prevederile articolului 34 din Tratat. 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă (cu suport vizual); Întrebări/Răspunsuri</p>	
Tema 6. Libera circulație a persoanelor		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Libertatea circulației lucrătorilor (articolul 45): noțiunea de lucrător, drepturile lucrătorilor (intrare, ieșire, reședință), dreptul la muncă, drepturile membrilor familiei lucrătorului, dreptul de a rămâne în statul de reședință. Limitările permise pentru accesul la muncă; 2. Libertatea de stabilire (articolul 49): dreptul de stabilire pentru persoane fizice și pentru companii, drepturile de care aceștia dispun; 3. Cetățenia Europeană; 4. Limitările permise pentru dreptul de circulație a persoanelor (dreptul de circulație și stabilire a persoanelor fizice și juridice). 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă Întrebări/Răspunsuri</p>	
Tema 7. Libera circulație a serviciilor		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Întinderea prevederilor articolului 56 și 57 Tratat; 2. Drepturile oferite prestatorilor și beneficiarilor de servicii; 3. Modul de exercitare a drepturilor de prestare și recepționare a serviciilor; 4. Abuzul de drepturile oferite de articolele 56 și 57 din Tratat. 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă Întrebări/Răspunsuri</p>	
Tema 8. Libera circulație a capitalului		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Întinderea prevederilor articolului 63 din Tratat; 2. Eliminarea discriminării sursei de capital; 3. Limitările permise pentru dreptul de circulație liberă a capitalului (articolul 65 din Tratat); 4. Uniunea Economică și Monetară. 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă Întrebări/Răspunsuri</p>	
Tema 9. Integrarea Dreptului UE în ordinea juridică internă a Republicii Moldova		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cadrul legal și instituțional al procesului de 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop</p>	

<p>integrare europeană și de desfășurare a negocierilor în vederea aderării Republicii Moldova la UE</p> <p>2. Implementarea și executarea acquis-ului UE din perspectiva cadrului legal al Republicii Moldova</p>	<p>Prelegere interactivă Întrebări/Răspunsuri</p>	
<p>Tema 10. Procesul de aderare, documentele în cadrul negocierilor de aderare și etapele de aderare la UE</p>		
<p><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Criteriile de eligibilitate pentru aderare la UE 2. Metodologia revizuită începând cu 2020 (diferențe față de 3. negocierile anterioare) 4. Principiile negocierilor de aderare (etape generale) 5. Organizarea negocierilor/Clustere și 6. Capitole 7. Principiul "Valorile Fundamentele mai întâi" 8. Actori/roluri în procesul de aderare la UE 9. Etapele negocierilor de aderare 10. Procesul de screening 11. Cadrul de negociere RM-UE 12. Conferința interguvernamentală (CIG) 13. Examinarea bilaterală (Procesul de screening) 14. Rapoarte de screening 15. Criterii de referință/ foi de parcurs. Foaia de parcurs Rule of Law - exemple 16. Poziții de negociere 17. Procesul decizional la nivel național și UE în cursul negocierilor de aderare 18. Rapoartele de țară anuale ale Comisiei 19. Contribuția Republicii Moldova la pachetul anual de extindere 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă Întrebări/Răspunsuri</p>	

VII. EVALUAREA

Evaluarea continuă se va realiza prin participarea audienților la activitățile din cadrul orelor de curs.

Evaluarea finală se va realiza prin examen.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Legislația Primară

1. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (Tratatul de la Paris) – adoptat la 18 aprilie 1951, ieșit din vigoare la 23.07.2002;
2. Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (Tratatul de la Roma) adoptat 25 martie 1957;

3. Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (Tratatul Euratom) 25 martie 1957;
4. Actul Unic European adoptat la 27 și 28 februarie 1986;
5. Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul de la Maastricht) adoptat la 7 februarie 1992;
6. Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a altor acte conexe adoptat la 2 octombrie 1997;
7. Tratatul de la Nisa de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatelor de instituire a Comunității Europene și a anumitor acte conexe adoptat la 26 februarie 2001;
8. Tratatul de instituire a Constituției Europene adoptat la 29 octombrie 2004;
9. Tratatul de Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a Tratatului de instituire a Comunității Europene din 13 decembrie 2007.

Legislația Secundară

1. DIRECTIVA COMISIEI 66/683/CEE din 7 noiembrie 1966 ce elimină toate diferențele în tratarea produselor naționale și a produselor care, în baza art.9 și 10 din Tratat, trebuie să fie acceptate pentru libera circulație de legi, regulamente sau alte acte administrative care pot interzice această circulație și permite circulația doar a produselor naționale, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene 220, p.3748, din 30.11.1966
2. REGULAMENTUL (UE) NR. 492/2011 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 141 p. 1 din 27.05.2011, cu modificările și completările ulterioare
3. DIRECTIVA COMISIEI 70/50/CEE din 22 decembrie 1969 în temeiul articolului 33 alineatul (7) privind eliminarea măsurilor cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative la import care nu sunt reglementate de alte dispoziții adoptate în temeiul Tratatului CEE, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, Ediție Specială, 1970 (I), p. 17
4. REGULAMENTUL (CEE) nr. 1408/71 AL CONSILIULUI din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților și familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 149, p.2 din 05.07.1971, cu modificările și completările ulterioare
5. DIRECTIVA CONSILIULUI 77/249/CEE din 22 martie 1977 de facilitare a executării efective a libertății de a presta servicii de către avocați, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 78, p. 17, din 26.03.1977
6. REGULAMENTUL (CE) NR. 1100/2008 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 22 octombrie 2008 privind eliminarea controalelor la frontierele statelor membre în domeniul transporturilor rutiere și pe căi navigabile interioare, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 304, p. 63, din 14.11.2008
7. REGULAMENTUL (UE) NR. 952/2013 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 269, p. 1, din 10.10.2013
8. REGULAMENTUL (EEC) nr. 3912/92 AL CONSILIULUI din 17 decembrie 1992 privind controalele efectuate în Comunitate pe cai terestre și pe transport pe ape interne în vederea mijloacelor de transport înregistrate sau puse în circulație într-un stat terț, Jurnalul Oficial al Comunităților Europene L 395, p. 6 din 31.12.1992.
9. DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI 98/5/CE din 16 februarie 1998 de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 77, p. 36, din 14.03.1998
10. REGULAMENTUL (CE) nr. 2679/98 AL CONSILIULUI din 7 decembrie 1998 privind funcționarea pieței interne în legătură cu libera circulație a mărfurilor între statele membre, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 337, p. 8, din 12.12.1998

11. DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN SI A CONSILIULUI nr. 2004/38/EC din 29 aprilie 2004 privind dreptul la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr.1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 158 p.77 din 30.04.2004
12. DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN SI A CONSILIULUI nr. 2005/36/EC din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 255, p.22 din 30.09.2005
13. DIRECTIVA PARLAMENTULUI EUROPEAN SI A CONSILIULUI nr. 123/2006/CE privind serviciile în cadrul pieței interne,, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 376, p. 36, din 30 noiembrie 2006.

Jurisprudența Curții Europene de Justiție

Limitele competenței Uniunii Europene:

1. Cazul C-376/98 Germania v. Parlament si Consiliu [2000] ECR I-8419;
2. Cazul C-210/03 Swedish Match (Chibrituri Suedeze) [2004] ECR I-11893;
3. Cazul C-176/03 Comisia v Consiliu;

Proportionalitatea

4. Cazul 114/76 Bela-Mühle [1977] ECR 1211;
5. Cazul 240/78 Atalanta [1979] ECR 2137;
6. Cazul C-375/96 Galileo Zaninotto v Ispettorato Centrale [1998] ECR I – 6629;

Subsidiaritatea

7. Cazul C-84/94 UK v Consiliu [1996] ECR I-5755;
8. Cazul C-233/94 Germania v Parlament [1997] ECR I-2405;
9. Cazul C-491/01 Ex Parte British American Tobacco [2002] ECR I – 11453;
10. Cazul C-114/01 AvestaPolarit Chrome Oy, [2003] ECR I – 8725;

Izvoarele Dreptului UE. Supremația legislației UE

Principiile generale

11. Cazul 11/70 Internationale Handelsgesellschaft [1970] ECR 1125;
12. Cazul C-260/89 ERT [1991] ECR 2925;
13. C-159/90 SPUC v Grogan [1991] ECR I-4685;
14. Cazul 117/76 și C-16/77 Ruckdeschel [1977] ECR 1753 (Tratament echitabil/nediscriminarea);
15. Cazul 114/76 Bela-Mühle [1977] ECR 1211;
16. Cazul 120/86 Mulder [1988] ER 23211 (Prezumția Legalității);
17. Cazul 144/04 Decizia Mangold din 22 noiembrie 2005 (nediscriminarea pe motiv de vîrstă);

Drepturile omului

18. Cazul C-249/96 Grant v South West Trains [1998] ECR I-621;
19. Cazul Mathews v UK [1999] 28 EHRR 361;
20. Cazul C-60/00 Mary Carpenter [2002] ECR I – 6279;

21. Cazul Akrich ECHR 109/01;

Supremația legislației UE în raport cu legea națională și consecințele acesteia

22. Cazul 26/62 Van Gend en Loos [1963] ECR 1;

23. Cazul 6/64 Costa v ENEL [1964] ECR 585;

24. Cazul 11/70 Internationale Handelsgesellschaft [1970] ECR 1125;

25. Cazul 106/77 Simmenthal [1978] ECR 629;

26. Cazul C-10-22/97 Ministerul Finanțelor (Italia) v IN.CO.GE [1998] ECR I-6307;

27. Cazul C-376/98 Germania v. Consiliu și Parlament [2000] ECR I-8419

Coraportul dintre Dreptul UE și legislația națională

Referințele preliminare și interpretarea Dreptului UE

28. Cazul 6/64 Costa v. ENEL [1964] ECR 585;

29. Cazul 104/79 Foglia v Novello 1 [1980] ECR 745;

30. Cazul 244/80 Foglia v Novello 2 [1981] ECR 3045;

31. Cazul 283/81 CILFIT [1982] ECR 3415;

32. Cazul 314/85 Foto Frost [1987] ECR 4199;

33. Cazul C-68/85 T Port v Bundesanstalt etc [1996] ECR I-6065;

34. Cazul 143/88 Zuckerfabrik [1991] ECR I-415;

35. Cazul 83/91 Meilicke [1992] ECR I-4871;

36. Cazul C-188/92 TWD Textilwerke [1994] ECR I-833;

37. Cazul C-465/93 Atlanta [1995] ECR I-3761;

38. Cazul C-408/95 Eurotunnel SA v Seafrance [1997] ECR I-6315.

Efectul Direct al Dreptului UE. Cazul special al Directivelor.

39. Cazul 26/62 Van Gend en Loos [1963] ECR 1;

40. Cazul 9/70 Grad v. Finanzant Traunstein [1970] ECR 825;

41. Cazul 39/72 Comisia v. Italia [1973] ECR 101;

42. Cazul 41/74 Van Duyn v. Guvernul (Anglia) [1974] ECR 1337;

43. Cazul 2/74 Reyners v. Belgia [1974] ECR 631;

44. Cazul 43/75 Defrenne v. Sabena [1976] ECR 455;

45. Cazul 148/78 Ministerul Public (Italia) v. Ratti [1979] ECR 1629;

46. Cazul 152/84 Marshall [1986] ECR 723;

47. Cazul 152/84 Marshall v. Southampton and South West Hampshire Area Health Authority [1986] ECR 723;

48. Cazul 126/86 Zaera [1987] ECR 3697;

49. Cazul C-188/89 Foster v. British Gas [1990] ECR I-3313;

50. Cazul C-188/89 Foster v British Gas [1990] ECR I-3313;

51. Cazul C-91/92 Faccini Dori v Recreb [1994] ECR I-3325;

52. Cazul C-91/92 Dori v. Recreb Srl [1994] ECR I-3325;

53. Cazul C-91/92 Dori v. Recreb Srl [1994] ECR I-3325;

54. Cazul Griffin v. South West Water Services [1995] IRLR 15;

55. Cazul C-192/94 El Corte Inglés v Rivero [1996] ECR I-1281;

56. Cazul NUT v. St Mary's School [1997] 3 CMLR 630;

57. Cazul C-443/98, Unilever Italia SpA v. Central Food SpA [2000] ECR I-7535;

58. Cazul C-144/04 decizia Mangold din 22 noiembrie 2005;

Efectul Indirect al Dreptului UE

59. Cazul 14/83 Von Colson and Kamann v. Land Nordrhein-Westfalen [1984] ECR 1891;
60. Cazul 80/86 Kolpinghuis [1987] ECR 3969;
61. Cazul C-106/89 Marleasing SA v. La Comercial Internacional de Alimentacion SA [1990] ECR I – 4135;
62. Cazul C-240-244/98 Ocean Grupo.
63. Cazul C-456/98 Centrosteeel v Adipol [2000] ECR I – 6007;
64. Cazurile C-397/01 pînă la C-403/01 Pfeiffer [2004] ECR I-8835;
65. Cazul C-387/02 et al Silvio Berlusconi judgment of 3 May 2005;
66. Cazul C-105/03 Maria Pupino [2005] ECR I-5285;

Efectul Direct Incidental

67. Cazul C-194/1994 CIA Security International SA v Signalson SA and Securitel SPRL [1996] ECR I – 2201;
68. Cazul C-201/1994 R. v The Medicines Control Agency, ex parte Smith & Nephew Pharmaceuticals Ltd and Primecrown Ltd v The Medicine Control Agency. [1996] ECR I – 5819;
69. Cazul C-226/1997 Criminal proceedings against Johannes Martinus Lemmens [1998] ECR I – 3711;
70. Cazul C-226/1997, Lemmens [2000] ECR I-3711;
71. Cazul C- 443/1998 Unilever Italia v Central Food [2000] ECR I 7535
72. Cazul C-159/2000 Sapod Audic v Eco-Emballages SA, [2002] ECR I – 5031;
73. Cazul C-201/2002 Wells and Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions [2004] ECR I – 723.

Răspunderea în cazul încălcării drepturilor ce reies din legislația UE

Acțiunile în instanțele naționale de recuperare a prejudiciilor cauzate de nerespectarea drepturilor ce reies din legislația UE.

74. Cazul 33/76 Rewe-Zentralfinanz [1976] ECR 1989;
75. Cazul 45/76 Comet [1976] ECR 2043;
76. Cazul 143/88 & 92/89 Zuckerfabrik Suderdithmarschen [1991] ECR I-415
77. Cazul C-213/89 Factortame [1990] ECR I-2433;
78. Cazul C-465/93 Atlanta [1995] ECR I- 3761;
79. Cazul C-326/96 Levez [1998] ECR I – 7835;
80. Cazul C-473/2000 Cofidis [2002] ECR I-10875;
81. Cazul C-255/2000 Grundig Italiana [2002] ECR I – 8003.

Răspunderea statelor membre pentru încălcarea drepturilor ce reies din legislația UE

82. Cazul 6/90 & 9/90 Francovich [1991] ECR I-5357;
83. Cazul C-48/93 Factortame (no.3)/Brasserie de Pecheur [1996] ECR I-1029;
84. Cazul C-392/93 R v HM Treasury, ex p. British Telecom [1996] ECR I-1631;
85. Cazul C-453/99 Courage Ltd. v Crehan [2001] ECR I-6297;
86. Cazul C-224/01 Köbler [2003] ECR I – 10239.

Contestarea actelor UE și răspunderea Uniunii

Contestarea actelor UE în baza articolului 263

87. Cazul 25/62 Plaumann [1963] ECR 95;
88. Cazul 41-44/70 International Fruit Co [1971] ECR 411;

89. Cazul 11/82 Piraiki-Patraiki [1985] ECR 207;
90. Cazul C-358/89 Extramet [1991] ECR I-2501;
91. Cazul C-309/89 Codorniu [1994] ECR I-1853;
92. Cazul T-585/93 Greenpeace [1995] II-2205;
93. Cazul C-50/00P UPA [2002] ECR I – 6677;
94. Cazul T-177/01 Jego-Quere [2002] ECR II – 2365;
95. Cazul C-263/02P [2004] ECR I-3425.

Acțiunile în fața Curților Europene de recuperare a prejudiciilor cauzate de instituțiile Uniunii.

96. Cazul 5/71 Schöppenstedt [1971] ECR 975;
97. Cazul 104/89 Mulder v Council & Comm [1992] ECR I-3061;
98. Cazul C-352/98P Laboratoires Pharmaceutiques Bergaderm SA și Jean-Jacques Goupil v Comisia [2000] ECR I-5291.

Libera circulație a bunurilor

Taxele vamale de import și alte taxe cu efect similar

99. Cazul 24/68 Comisia v. Italia [1969] ECR 193;
100. Cazul 112/84 Humblot [1985] ECR 1367.

Restricțiile cantitative de import și măsurile cu efect echivalent. Restricțiile cantitative de export.

101. Cazul Cases 51-54/71 *International Fruit Company* [1971] ECR 1107
102. Cazul 2/73 *Geddo v Ente* [1973] ECR 865;
103. Cazul 8/74 *Dassonville* [1974] ECR 837;
104. Cazul 120/78 *Cassis de Dijon* [1979] ECR 649;
105. Cazul 15/79 *Groenveld* [1979] ECR 3409;
106. Cazul 53/80 *Eyssen* [1981] ECR 409 [DW];
107. Cazul 113/80 *Comisia v. Irlanda* [1981] ECR 1625;
108. Cazul 249/81 *Comisia v. Irlanda* [1982] ECR 4005;
109. Cazul 72/83 *Campus Oil* [1984] ECR 2727;
110. Cazul 178/84 *Comisia v Germania* [1987] ECR 1299;
111. Cazul 60/84 *Cinétheque* [1985] ECR 2605
112. Cazul 121/85 *Conegate* [1986] ECR 1007;
113. Cazul 145/88 *Torfaen BC v B & Q* [1989] ECR 3851;
114. Cazul C-267-8/91 *Keck and Mithouard above*;
115. Cazul C-169/91 *Stoke on Trent and Norwich CC v B & Q* [1992] ECR I-6635;
116. Cazul C-267-8/91 *Keck and Mithouard* [1993] ECR I – 6097;
117. Cazul C-292/92 *Hünermund* [1993] ECR I-6787;
118. Cazul C-412/93 *Leclerc-Siplec* [1995] ECR I-179;
119. Cazul C-384/93 *Alpine Investments*, [1995] ECR I-1141
120. Cazul C-120/95 *Decker* [1998] ECR I-1831;
121. Cazul C-34/95 *de Agostini* [1997] ECR I-3843;
122. Cazul C-379/98 *Preussen Elektra* [2001] ECR;
123. Cazul C-405/98 *Gourmet International Products* [2001] ECR I – 1755;
124. Cazul 448/98 *Guimont* [2000] ECR I – 10663.

Libera circulație a persoanelor

Calitatea de lucrător, drepturile lucrătorilor și a familiilor lor, interdicțiile permise

125. Cazul 75/63 Unger v Bestuur der Bedrijfsvereniging voor Detail handel en Ambachten [1964] ECR 1977
126. Cazul 15/69 Ugliola [1969] ECR 363
127. Cazul 44/72 Marsmann v Rosskamp [1972] ECR 1243
128. Cazul 76/72 Michel [1973] ECR 457
129. Cazul 152/73 Sotgiu v Deutsche Bundespost [1974] ECR 153
130. Cazul 67/74 Bonsignore v Oberstadt-direktor Cologne [1975] 297
131. Cazul 48/75 Procureur du Roi v Royer [1976] ECR 497
132. Cazul 63/76 Inzirillo [1976] ECR 2057
133. Cazul 30/77 R v Bouchereau [1977] ECR 1999
134. Cazul 207/78 Even [1979] ECR 2019
135. Cazul 149/79 (1) Comisia v Regatul Belgiei [1980] ECR 3881
136. Cazul 149/79 (2) Comisia v Regatul Belgiei [1982] ECR 1845
137. Cazul 53/81 Levin [1982] ECR 1035
138. Cazul 65/81 Reina [1982] ECR 33
139. Cazul 115/81 Adoui [1982] ECR 1665
140. Cazul 261/83 Castelli [1984] ECR 3199
141. Cazul 267/83 Diatta [1985] ECR 567
142. Cazul 293/83 Gravier [1985] ECR 593
143. Cazul 122/84 Scrivner [1985] ECR 1027
144. Cazul 137/84 Mutsch [1985] ECR 2681
145. Cazul 157/84 Frascogna [1985] ECR 1739
146. Cazul 307/84 Comisia v Republica Franceză [1986] ECR 1725
147. Cazul 66/85 Lawrie-Blum [1986] ECR 2121
148. Cazul 139/85 Kempf v Staatssecretaris van Justitie [1986] ECR 1741
149. Cazul 225/85 Comisia v Republica Italiană [1987] ECR 2625
150. Cazul 316/85 Lebon [1987] ECR 2811
151. Cazul 344/87 Bettray [1989] ECR 1621
152. Cazul 378/87 Groener [1989] ECR 3967
153. Cazul 389/87 Echternach [1989] ECR 723
154. Cazul 33/88 Allue și Coonan [1989] ECR 1591
155. Cazul 292/89 Antonissen [1991] ECR I-745
156. Cazul 370/90 R v IAT and Surindher Singh, ex parte Secretary of State [1992] ECR I-4265
157. Cazul C-415/93 Bosman [1995] ECR I-4921
158. Cazul C-473/93 Comisia v Luxemburg [1996] ECR I-3207
159. Cazul C-107/94 Asscher v Staatssecretaris van Financien [1996] ECR I-3089
160. Cazul C-237/94 John O'Flynn v Adjudication Officer [1996] ECR I-2617
161. Cazul C-348/96 Donatella Calfa [1999] ECR I-11
162. Cazul C-114/97 Comisia v Regatul Spaniei [1998] ECR I-6717
163. Cazul C-337/97 Meeusen v Hoofddirectie van de Informatie Beheer Groep [1999] ECR I-3289
164. Cazul C-224/98 Marie-Nathalie D'Hoop [2002] ECR I-6191
165. Cazul C-281/98 Angonese [2000] ECR I-4139
166. Cazul C-413/99 Baumbast [2002] ECR I-7091
167. Cazul C-459/99 MRAX v Regatul Belgiei [2002] ECR I-6591
168. Cazul C-60/00 Mary Carpenter [2002] ECR I-6279
169. Cazul 109/01 Home Secretary v Akrich [2003] ECR I-9607
170. Cazul C-405/01 Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Espaniola v Administracion del Estado [2003] ECR I-10391
171. Cazul C-482/01 Georgios Orfanopoulos [2004] ECR I-5257
172. Cazul C-138/02 Collins [2004] ECR I-2703
173. Cazul C-224/02 Heikki Antero Pusa [2004] ECR I-5763

- 174. Cazul C-386/02 Baldinger [2004] ECR I-8411
- 175. Cazul C-456/02 Trojani [2004] ECR I-7573
- 176. Cazul C-109/04 Kranemann [2005] ECR I-2421
- 177. Cazul C-258/04 Ioannidis [2005] ECR I-8275

Cetățenia Europeană

- 178. Cazul 197/86 Steven Malcom Brown v The Secretary of State for Scotland [1988] ECR 3205
- 179. Cazul 81/87 Daily Mail [1988] ECR 5483
- 180. Cazul C-85/96 Martinez Sala [1998] ECR I-2691
- 181. Cazul C-224/98 Marie-Nathalie D’Hoop [2002] ECR I-6191
- 182. Cazul C-184/99 Rudy Grzelczyk [2001] ECR I-6193
- 183. Cazul C-148/02 Garcia Avello [2003] ECR I-11613
- 184. Cazul C-147/03 Comisia v Republica Austria [2005] ECR I-5969
- 185. Cazul C-209/03 Danny Bidar [2005] ECR I-2119
- 186. Cazul C-224/02 Heikki Antero Pusa [2004] ECR I-5763

Libertatea de stabilire

- 187. Cazul 2/74 Reyners [1974] ECR 631
- 188. Cazul 71/76 Thieffry [1977] ECR 765
- 189. Cazul Knoors [1979] ECR 399
- 190. Cazul 136/78 Auer [1979] ECR 437
- 191. 107/83 Klopp [1984] ECR 2971
- 192. Cazul 270/83 Comisia v Republica Franceză [1986] ECR 273
- 193. Cazul 205/84 Comisia v Republica Federală Germania [1986] ECR 3755
- 194. Cazul 221/85 Comisia v Regatul Belgiei [1987] ECR 719
- 195. Cazul 81/87 R v HM Treasury ex parte Daily Mail [1988] ECR I-5483
- 196. Cazul 196/87 Steymann [1988] ECR 6159
- 197. Cazul C-3/88 Comisia v Republica Italiană [1989] ECR 4035
- 198. Cazul C-93/89 Comisia v Irlanda [1991] ECR I-4569
- 199. Cazul C-221/89 Factortame [1991] ECR I-3905
- 200. Cazul 340/89 Vlassopoulou [1991] ECR 2461
- 201. Cazul C-330/91 R. V Inland Revenue Commissioners ex parte Commerzbank [1993] ECR I-4017
- 202. Cazul C-19/92 Dieter Kraus v Land Baden-Wurttemberg [1993] ECR I-1663
- 203. Cazul C-1/93 Halliburton Services v Staatssecretaris van Financien [1994] ECR I-1137
- 204. Cazul C-415/93 Bosman [1995] ECR I-4921
- 205. Cazul C-55/94 Gebhard [1995] ECR I-4165
- 206. Cazul C-108/96 Dennis MacQuen [2001] ECR I-837
- 207. Cazul C-212/97 Centros [1999] ECR I-4159
- 208. Cazul C-254/97 Societe Baxter v Preimier Ministre și alții [1999] ECR I-4809
- 209. Cazul C-311/97 Royal Bank of Scotland [1999] ECR I-2651
- 210. Cazul C-208/00 Uberseering BV [2002] ECR I-9919
- 211. Cazul C-167/01 Inspire Art [2003] ECR I-10155
- 212. Cazul C-215/01 Schnitzer [2003] ECR I-14847
- 213. Cazul C-171/02 Comisia v Republica Portugheză [2004] ECR I-5645
- 214. Cazul C-442/02 CaixaBank Franța [2004] ECR I-8961
- 215. Cazul C-231/03 Consorzio Azienda Metana (Coname) v Comune di Cingia de Botii [2005] ECR I-7287
- 216. Cazul C-506/04 Wilson [2006] ECR I-8613

Libera circulație a serviciilor

217. Cazul 33/74 van Binsbergen [1974] ECR 1299
218. Cazul 110/78 și 111/78 van Wesemael [1979] ECR 35
219. Cazul 279/80 Webb [1981] ECR 3305
220. Cazul 62/81 și 63/81 Seco [1982] ECR 223
221. Cazul 286/82 și 26/83 Graziana Luisi și Giuseppe Carbone v Ministero del Tesoro [1984] ECR 377
222. Cazul 205/84 Comisia v Republica Federală Germania [1986] ECR 3755
223. Cazul 352/85 Bond van Adverteerders [1988] ECR 2085
224. Cazul 186/87 Cowan v Tresor Public [1989] ECR 195
225. Cazul C-198/89 Comisia v Grecia [1991] ECR I-727
226. Cazul C-288/89 Guoda [1991] ECR I-4007
227. Cazul C-76/90 Sager v Dennemeyer [1991] ECR I-4221
228. Cazul C-159/90 SPUC v Grogan [1991] ECR I-4685
229. Cazul C-106/91 Ramrath [1992] ECR I-3351
230. Cazul C-275/92 Schindler [1994] ECR I-1039
231. Cazul C-384/93 Alpine Investments [1995] ECR I-1141
232. Cazul C-3/95 Broede v Sandker [1996] ECR I-6511
233. Cazul C-34/95 de Agostini [1997] ECR I-3843
234. Cazul C-398/95 Szndesmos ton en Elladi Touristikon kai Taxidiotikon Grafeion v Zpourgos Ergasias [1997] ECR I-3091
235. Cazul C-51/96 Deliege [2000] ECR I-2549
236. Cazul C-224/97 Ciola v Land Vorarlberg [1999] ECR I-2517
237. Cazul C-405/98 Gourmet International Products [2001] ECR I-1755
238. Cazul C-60/00 Mary Carpenter [2002] ECR I-6279

Libera circulație a capitalului

239. Cazul C-302/97 Klaus Konle v Republica Austria [1999] I-3099
240. Cazul C-367/98 Comisia v Republica Portugheză [2002] I-4731
241. Cazul C-58/99 Comisia v Republica Italia [2000] ECR I-3811
242. Cazul C-483/99 Comisia v Franța [2002] ECR I-4781
243. Cazul C-503/99 Comisia v Belgia [2002] ECR I-4809
244. Cazul C-463/00 Comisia v Regatul Spaniei [2003] I-4581
245. Cazul C-98/01 Comisia v Marea Britanie [2003] ECR I-4641

Manuale

1. Iulian Rusu, Eugen Osmochescu, Beatricia Revenco, Dreptul Uniunii Europene, Editura "Nova Imprim" SRL, Chișinău, 2010, seria Ghiduri Institutul Național al Justiției
2. Paul Craig QC, FBA and Gráinne de Búrca, 'EU Law, Text, Cases and Materials' ediția a opta, Editura Oxford University Press, 2024;
3. Catherine Barnard, The Substantive Law of the EU, ediția a șaptea Editura Oxford University Press, 2022;
4. T. Ștefan, Introducere în dreptul comunitar, Editura C.H. Beck, București, 2006;
5. Munteanu Ștefan, Integrarea europeană. O perspectiva juridico-filosofică, Editura C.H. Beck, 2006;
6. Ovidiu Tinca, Drept Comunitar General, Editura Lumina-Lex, București 2007;
7. Octavian Manolache, Tratat de Drept Comunitar, Editura C.H.Beck, 2006;
8. Gyula Fabian, Drept Instituțional Comunitar, Editura Sfera Juridica, 2006.

Article

1. Lenaets and Gerard, „The structure of the Union according to the Constitution for Europe: the emperor is getting dressed”, 29 ELRev 289, European Law Review, 2004;
2. D. Halberstam, „ The bribe of Messina: constitutionalism and democracy in Europe”, 30 ELRev 775, European Law Review, 2005;
3. J. Shaw, „Europe’s Constitutional Future”, Public Law 132, 2005;
4. N. Walker, „Europe’s Constitutional Engagement”, 18 Ratio Juris 387;
5. Dashwooh and Johnston, „The Institutions of the enlarged EU under thr regime of the Constitutional Treaty”, 41 CMLRev 1481, Common Market Law Review, 2004;
6. Birkinshaw, „Supranationalism, the Rule of Law and Constitutionalism in the Draft Union Constitution”, 23 Yearbook of European Law 199, 2004.
7. Weatherill, “Better Competence Monitoring”, 30 ELRev 3, European Law Review, 2005;
8. Davies, ‘Subsidiarity: the wrong idea, in the wrong place, at the wrong time’ 43 CMLRev 63, Common market Law Review, 2006;
9. Elbers and Urban, 7 European Public Law 21, 2001;
10. Cf Hoegh, “The Danish Maastricht Judgment” , 24 EL Rev 80, European Law Review, 1999.
11. G. Beck, ‘The problem of Kompetenz-Kompetenz: a conflict between right and right in which there is no praetor’, 30 ELRev 42, European Law Review, 2005.
12. ‘Freedoms unlimited? Reflections on *Mary Carpenter v Secretary of State*’, 40 CMLRev 2003, p.537-543
13. A. Dashwood, ‘The Relationship between the Member States and the European Union/ European Community’ 41 CMLRev 355, Common Market Law Review, 2004;
14. N. Barber, ‘Legal Pluralism and the European Union’, 12 ELJ 306, European Law Journal, 2006;
15. Erika Szyszczak, ‘Golden Shares and Market Governance’, Legal Issues in European Integration, 29(3), 2002, p. 255
16. Jeffrey Cohen, ‘The European Preliminary Reference and US Supreme Court Review of State Court Judgements: a study in comparative judicial federalism’ (1996) 44 American Journal of Comparative Law, 421
17. Barnard, “Fitting the remaining pieces into the goods and persons jigsaw” 26 ELRev 35, European Law Review, 2005
18. Hervey, T., ‘Community and National Competence in Health after Tobacco Advertising’ (2001) 38 CML Rev 1421
19. Khanna, D., ‘The Defeat of the European Tobacco Advertising Directive: a Blow for Health’ (2001) Yearbook of European Law 113
20. Lenaerts, K., ‘Fundamental Rights in the European Union’ (2000) 25 European Law Review 575
21. Van Gerven, W., ‘Of Rights, Remedies and Procedures’ (2000) 37 CML Rev 501
22. Dougan, M., ‘Annotation of *Sapod Audic*’ (2003) 40 CML Rev 193
23. Weatherill, S., ‘Breach of Directives and Breach of Contract’ (2001) 26 European Law Review 177
24. Prechal, S., ‘Does Direct Effect Matter?’ (2000) 37 CML Rev 1047
25. Tridimas, T., ‘Liability for Breach of Community Law: Growing Up and Mellowing Down’ (2001) 38 CML Rev 301
26. Dyrberg, P., ‘What Should the Court be Doing?’ (2001) 26 European Law Review 291
27. Johnston, A., ‘Judicial Reform and the Treaty of Nice’ (2001) 38 CML Rev 499
28. Rasmussen, T., ‘Knocking on Heaven’s Door: Fragmentation, Efficiency and Defiance in the Preliminary Reference Procedure’ (2003) 40 CML Rev 9
29. Bratton W., și McCahery, J., ‘Tax Co-ordination and Tax Competition in the EU: Evaluating the Code of Conduct on Business Taxation’ (2001) 38 CML Rev 677
30. NicShuibhne, N., ‘The Free Movement of Goods and Article 28 EC: an Evolving Framework’ (2002) 27 European Law Review 408

31. Fuchs, M., 'Free Movement of Services and Social Security – Quo Vadis?' (2002) 8 European Law Journal 536